

แนวทางการเผยแผ่หลักศีลธรรมผ่านการขับขานเพลงซอพื้นบ้านล้านนา

Guidelines for disseminating Buddhist principles through the singing of Lanna folk fiddle songs.

ประพันธ์ แก้วเก้ Praphan Kaewke

สุรัชย์ เทพวรรณ Surachai Thepkan

สถานีวิจัยการันตีเรติโอ

Praphan_115@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการเผยแผ่หลักศีลธรรมผ่านการขับขานเพลงซอพื้นบ้านล้านนา ซอพื้นเมืองล้านนา หรือที่ชาวพื้นเมืองล้านนาเรียกว่า ซอ (มักเรียกประกอบกันเป็นสะล้อ ซอ ซึง) เป็นรูปแบบการร้องเพลงที่ชาวพื้นเมืองล้านนาใช้ขับกล่อมให้คลายทุกข์ โดยจะมีคำเรียกผู้ร้องเพลงซอว่า ช่างซอ การขับซอในปัจจุบัน จะมีลีลาและรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย การซอมีทั้งขับร้องเดี่ยวและคู่ ซึ่งเรียกว่า "คู่ถ้อง" สลับด้วยดนตรี คือ ปี่ซุม 3 ปี่ซุม 4 หรือปี่ซุม 5 (ภาษาพื้นเมืองจะออกเสียงว่า ปี่จุม) ที่นิยมกันมาแต่โบราณ และเป็นสิ่งที่นิยมกันแพร่หลายที่สุดในล้านนา หลักศีลห้าที่ปรากฏในเพลงซอ ศีลข้อที่ 1 ปาณาติบาต ข้อหนึ่งนั้นคือ ปาณาให้ความเมตตา อย่าฆ่าเบียดเบียน ทุกชีวิตรักตัวกลัวตาย ถ้าหากใจร้าย ทำกรรมได้วนเวียน ฆ่าสัตว์และตัดชีวิต ตกอเวจี หลักศีลข้อที่ 2 อทินนาทานา อทินนาพุทธาสนสิ่ง เสเลมาบ่าเดียวปุกซุก กิดหยิงบ่าลูก เลยเป็นขโมยนี้กำโจยจนขโมยลักทรัพย์ จะโดนยับไประบของโจร หลักศีลข้อที่ 3 กาเมสุมิฉา จ้ม..ละเนื้อๆ สุม่าเตอะเนื้อ หมูเฮาตั้งหลาย พระท่านสอน เป็นอุทาหรณ์สอนจิต อย่าไปสร้างกรรมทำผิด นอกสิทธิ์เจ้าขู้หญิงชาย ถ้าเฮาบ่าเจ้าบ่าฟิง ทุรังลูกเขาเมียใคร ถึงคราวพรากจากไป มีหม้ออบาย คอยรองกระทะ หลักศีลข้อที่ 4 มุสาวาทา คนเฮาจ่างเผลล จ่างอู้เผลลลล ไปจู้ไปหลอก อู้ปลิ้นปลอก กลับกลอก ลอกแลน เสียสิ่งหวงแหนต้องแต่น กัรรเมเก่า หลักศีลข้อที่ 5 สุราเมรัยมัชปา ต้มสุราปาท้อเสียทรัพย์ ต้มเหล้านักๆ ทรัพย์เฮาจะสูญหาย มีอะหยั่งมันบ่าฮู้เสียตายเอาขึ้นเอาขาย เอาไปซื้อกินเหล้า

คำสำคัญ: การเผยแผ่หลักศีลธรรม, การขับขานเพลงซอ

Abstract

This article aims to study the method of propagating moral principles through the singing of Lanna folk fiddle songs. The Lanna native fiddle song or "So", called by the Native Lanna People, and often referred as a whole as Salo, So, Sueng), is a form of singing song that the Lanna people sing and play to lull and entertain themselves to relax and relieve their sufferings. The singer who sing a Lanna native fiddle song is called “Chang So”. Nowadays, the singing of the song are various both in style and forms according to the changing age. There are two kinds of singing “So” play namely, solo singing and duet-singing that is called in native language as “Koothong” with the " alternating with Lanna musical instruments such as Pi Chum 3, Pi Chum 4 or Pi Chum 5 (natively pronounced as Pi Chum). All these musical instruments has been popular since ancient times, and still been the most popular in Northern Lanna. There are the Buddhist principles appear in the Lanna folk fiddle song performance, namely, 1) Panatipata veramani (abstain from harm and killing) as in the verse “ Give mercy, don’t do any harm , all beings love their lives, if you’re wicked, it can cause revenge, and when died, go to hell”, 2) Adinnadana veramani (abstain from stealing) as in the song verse “The Buddha taught that the lazy man with drunken, less thought, be a theft to steal other’s possession, would be in punished at last.” , 3) Kamesu micchacara veramani (abstain from sexual misconduct) , as the song’s verse “beg your pardon, you all, the Buddha taught as the sample to teach the mind not to do sexual commitment, not to break other wife or husband, if you don’t believe in doing that you’ll be into the hell world when you died.”,4) Musavada veramani (abstain from false speech) as in verse “ the person with careless in speech always speak in vain, in lie, in cheat, will be finally receive the bad result from false speech they said”, 5) Suramerayamajja pamadatthana veramani as in the verse “ Drinking too much alcohol cause losing more money and property ,

and losing consciousness and being able to take every things to sell for drinking liquor”.

Keywords: Buddhist Principle Dissemination, “So” singing Performance, Lanna folk fiddle songs,

บทนำ

พระพุทธศาสนานั้นเป็นกรอบแห่งการประพฤติปฏิบัติมาช้านาน การดำเนินชีวิตจึงปฏิบัติตามหลักทางพุทธศาสนา เพลงคำเมืองซึ่งกล่าวได้ว่ามีความเกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนล้านนาอย่างมาก ช่วยขัดเกลาและเสริมสร้างบุคลิกภาพของชาวล้านนาให้เป็นผู้มีความสุข นุ่มนวล ไม่ผลีผลาม โวยวาย อาฆาต โหดร้าย บุคลิกที่มีแต่ความอ่อนโยน การถ้อยที่ถ้อยอาศัยเป็นทรัพย์อันประเสริฐ เป็นมรดกตกทอดมาถึงชาวล้านนาปัจจุบัน บทขอ คำวैया และคำสอนของพระพุทธศาสนา นำมาถ่ายทอดเป็นบทเพลง ซึ่งในบทเพลงจะมีทั้งเนื้อร้องและบทพูด เพื่อให้เยาวชนคนรุ่นหลังให้เข้าใจง่ายและสนุกสนาน ทำให้เห็นถึงสภาพความเป็นอยู่ วิถีชีวิตของคนล้านนาเรา

ชีวิตของชาวล้านนาแต่เดิมนั้น ผูกพันอยู่กับเสียงเพลงเกือบตลอดเวลา ตั้งแต่วัยทารก มีเพลงขับกล่อม ในวัยเด็ก มีเพลงประกอบการละเล่นต่างๆ ที่ทำให้การละเล่นนั้นสนุกสนาน เมื่อถึงวัยหนุ่มสาว ก็มีประเพณีการเฝ้าสาว ซึ่งหนุ่มๆ จะนำเครื่องดนตรีประเภทสะล้อ ซึ่ง เปีย บรรเลงไปตามทางขณะไปเยือนหญิงที่ตนหมายปอง มีการขับลำนำที่เรียกว่า จ้อย ส่วนในงานพิธีและงานรื่นเริงตามเทศกาลต่างๆ เช่น ในพิธีขึ้นบ้านใหม่ พิธีบวชนาค ฟ้อนผีมดผีเม้ง เช่นผีบรรพบุรุษ จะประกอบไปด้วยการบรรเลงดนตรี การขับร้องเพลงและการแสดงเพลงปฏิพากย์ที่เรียกว่า “ขอ” แม้ในช่วงสุดท้ายที่ชีวิตดับสูญ เพลงก็มีบทบาทที่จะบรรเลงในพิธีชักปราสาทบรรจุศพเข้าสู่ป่าช้า (พรพรรณ วรรณ, 2542 : 58)

ดังนั้น บทความจะนำเสนอถึงตำนานเล่าขานเพลงขอที่สืบสานสืบต่อกันมา จนกระทั่งมีการขับร้องให้เกิดทักษะความชำนาญและยึดเป็นอาชีพจนมาถึงทุกวันนี้ นับว่าเป็นวัฒนธรรมที่งดงามและมีความสำคัญต่อการเผยแผ่หลักศีลธรรมผ่านเสียงร้องการขับขานขอพินบ้านในดินแดนถิ่นล้านนาไทย

ประวัติและความเป็นมาของขอ

“ขอ หรือ ค่าวขอ” คือ ธรรมคำวที่กวีนำเอามาแต่งเป็นกลอนคร่าว สำหรับให้ชาวบ้านอ่านกันสอดแทรกเรื่องราวทางวัฒนธรรม ประเพณีในท้องถิ่นเข้าไปมาก คำวเรื่อง หรือ ค่าวขอ หรือ ขอ เป็นสิ่งที่นิยมกันแพร่หลายที่สุดในล้านนา โดยเป็นการขับร้องอย่างหนึ่งเป็นชายหนึ่งคน หญิงหนึ่งคน ร้องโต้ตอบกัน เรียกคู่ถ้อง และมีดนตรีบรรเลงคลอประกอบ ได้แก่ ปี่จุม มีปีก้อย ปีกกลาง ปีเล็ก ปีแม่และซิง ปี่ของชาวล้านนามีลักษณะแตกต่างกับการขับร้องแบบอื่น ๆ ก็คือ จะต้องมิดนตรีประกอบเสมอ ซึ่งเป็นคณะอาชีพรับจ้างไปแสดงในงานฉลอง หรืองานปอย ต่าง ๆ คณะขอประกอบด้วยเพลงพื้นขอพื้นบ้านและคำว

1) คำวธรรม

ธรรมคำวหรือคำวธรรม คือคัมภีร์คำสอนในทางพระพุทธศาสนาที่ถูกเขียนขึ้นในล้านนา พระสงฆ์จะใช้ธรรมคำว ในการเทศน์อบรมประชาชน ในช่วงเทศกาล เข้าพรรษาไปจนถึงเดือนยี่หรือเดือน 12 โดยปกติแล้วหลักธรรม ในทางพระพุทธศาสนาถูกมองว่า เข้าใจยากสำหรับคนทั่วไปแต่เมื่อนำหลักธรรม เหล่านั้นมาอธิบายเป็นคำวแล้วก็จะทำให้ผู้ฟังเกิดความเพลิดเพลิน ในการฟังและสามารถซึมซับเอาหลักธรรมนั้น ๆ ได้ง่ายขึ้น โดยส่วนมากแล้ว ธรรมคำวชาดกจะถูกแต่งขึ้นจากนิทานชาดกที่เป็นเรื่องราวในพระชาติต่างๆ ของพระพุทธเจ้า คำว่าชาดก หมายถึง เรื่องราวของพระพุทธเจ้าที่มีมาในชาติก่อน ๆ (วิโรจน์ อินทนท์ และ ปฐม บัญศรีตัน, 2557 : 1)

สิงฆะ วรรณสัย ได้ให้ความหมายว่า คำวธรรมหรือธรรมคำว ได้แก่คัมภีร์ธรรมชาดก เช่น ปัญญาสาตก ซึ่งพระสงฆ์นิยม ใช้เทศนาให้อุบาสกอุบาสิกา ฟังในเทศกาลเข้าพรรษา เพราะประชาชนนิยมเข้าวัดฟังธรรมในวันธรรมสวนะตลอดพรรษา (สิงฆะ วรรณสัย, 2512 : 8)

อุดม รุ่งเรืองศรี ได้ให้ความหมายว่า คำวธรรม บทประพันธ์ที่แต่งด้วยฉันทลักษณ์ คำว มักเป็นเรื่องราวชาดก มีลักษณะละม้ายกับ นิทานคำกลอนประเภทจักร ๆ วงศ์ ๆ ที่เรียกว่าคำวธรรมนั้น เพราะ เป็นการนำเอาเรื่องธรรมหรือชาดกมาแต่งขึ้น ดังนั้น ธรรมคำวหรือคำวธรรมจึงหมายถึง ชาดกนอกนิบาตที่แต่งในล้านนา (อุดม รุ่งเรืองศรี : 122-123)

คำวธรรม หรือบางครั้งก็เรียกว่า ธรรมคำว ซึ่งมีความหมายและมุ่งถึงสิ่งเดียวกัน คือ แต่งหรือเรียบเรียงด้วยฉันทลักษณ์ คำวแบบล้านนาเพื่อให้ความเพลิดเพลินแก่ผู้ฟัง เพียงแต่คำว่า คำวธรรม เป็นคำที่นักวิชาการนิยมใช้ ส่วนคำว่า ธรรมคำว นั้นเป็นที่รู้จัก เข้าใจและเป็นที่นิยมใช้ของผู้ฟัง

ทั่วไป เพราะสอดคล้องกับการฟังธรรม กล่าวคือ ฟังธรรมคำว่า ในล้านนาโดยเฉพาะเทศกาลเข้าพรรษา
ประชาชนนิยมไปฟังเทศน์ที่วัดในวันพระ การไปฟังเทศน์นั้นก็คือ การไปฟังธรรม เมื่อถูกถามว่าฟัง
ธรรมอะไร จะได้รับคำตอบว่า ฟังธรรมคำว่า ไม่นิยมเรียกว่า คำธรรม เมื่อนิมนต์พระเทศน์หรือแสดง
ธรรม จะระบุว่า เทศน์ธรรมคำว่า ดังนั้น คำว่า ธรรมคำว่า จึงเป็นภาษาพูด ส่วนคำว่า คำธรรม เป็น
ภาษาเขียนในเชิงวิชาการ ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะใช้คำว่า ธรรมคำว่า เพื่อสื่อให้เข้าใจในระดับชาวบ้าน

ตัวอย่างธรรมคำว่า

สาธโว ดุราสัปปุริสะทั้งหลาย ทั้งหญิงชายมวลงหม่อ อันนังอยู่หนาหนา จุงจตจำแต่ตัน ดิดสืบ
สันทวยไป ซาดกโขบอกเล่า หื้อรู้เค้าชียา ยังการนนาในโลก คือทุกขโศกหมองผาน สุขสำราญขึ้นช้อย
ทุกขต่ำค้อยหมองชี วิบากมีซักกลาก ทะรงวิบากนนา หากมีมาแต่ให้ กับโลกได้สงสาร กันถึงนิพพาน
สุดยอด ทุกขจิงวอดดับหาย ท่านทั้งหลายมวลงมาก ใครพ้นจากสงสาร จิงหื้อทานข้าวน้ำ วัตถุพรา
ปัจจย รักชาติสไลสะอาด แล้วมาสันนิบาตฟังธรรม เพื่อจักจำจื่อไว้ เอาเป็นไม้ได้สองทางเทียว เพื่อหื้อ
เร็วไปรอด อมตะยอดเนรพาน จุงตั้งโสตะญาณฟังถึ ดังอาจารย์ชี้จาไซ ลำดับไปพายหน้า นี้แต่เทอะ ฯ
(วิโรจน์ อินทนนท์ และ ปฐม บัญศรีตัน, 2557 : 34)

จากตัวอย่างนี้จะสังเกตว่าธรรมคำว่าฉบับนี้เริ่มต้นด้วยการทักทายพูดกับผู้ฟังที่มานั่งฟัง
ธรรม ขอให้ตั้งใจฟังธรรมอย่าได้คิดถึงเรื่องอื่น จะมีบุญกุศลเกิดขึ้นจากการฟังธรรม

2) คำขอ

คำขอเป็นวรรณกรรมที่สืบเนื่องจากคำธรรม ๆ หรือธรรมคำวนั้นแต่งขึ้นเพื่อให้พระสงฆ์
ใช้เทศน์ให้ชาวบ้านฟังที่วัด ผู้ฟังธรรมคำว่าได้แง่คิดในการดำเนินวิถีชีวิต และหลักธรรมทาง
พระพุทธศาสนาที่จะน้อมนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติ สำหรับผู้ที่ไม่มีโอกาสได้ฟังธรรมคำว่าก็อาศัย
การฟังคำขอแทน เพราะคำขอ มีเนื้อหาสาระเดียวกันกับธรรมคำว่า แตกต่างกันในรูปแบบของการ
ประพันธ์ และ สถานที่ หนังสือคำขอส่วนใหญ่ จึงมักใช้คำว่าหนังสือคำขอเรื่องธรรมเพราะเป็นคำ
ขอที่แต่งมาจากเรื่องพระธรรมของพระพุทธเจ้า หนังสือคำขอบางเล่มผู้แต่งจะบอกถึงวัตถุประสงค์ใน
การแต่งคำขอไว้ เนื่องมาจากธรรมคำว่าที่ใช้เทศน์ให้ชาวบ้านฟังที่วัดมักเป็นภาษาบาลีทำให้ยากต่อ
การเข้าถึงพระพุทธศาสนาของชาวบ้านทั่วไป ผู้แต่งจึงนำเรื่องราวจากพระธรรมมาแต่งขึ้นในรูปแบบ
ฉันทลักษณ์คำว่า เพื่อให้ชาวบ้านเข้าใจง่ายการนำมาแต่งด้วยภาษาไทยถิ่นเหนือทำให้สามารถใช้เล่า

คำในงานต่าง ๆ ได้กว้างขวางมากขึ้นชาวบ้านที่ไม่ค่อยได้ไปวัดก็สามารถรับรู้เรื่องราวพระธรรมได้อย่างถูกต้องและสนุกสนานมากยิ่งขึ้นด้วย (พระสมพงษ์ วชิรเมธี, 2548 :12)

ตามคำเล่าขานสืบต่อกันมา เพลงขอมมาจากเพลงอื้อลูกหรือกล่อมลูกจนกลายมาเป็นท้องทำนองเพลงขอ เช่น ทำนองเพลงอื้อ อีกหนึ่งตำนานเล่าขานเล่าต่อกันมาว่า มีสามเณรรูปหนึ่งแทนที่จะเรียนท่องจำบทสวด กลับร้องรำทำเพลงทุกวัน ส่งเสียงดัง ไม่เกรงใจใคร เจ้าอาวาสจึงให้ลาสิกขาแล้วเอาห่อข้าวหมากเมี่ยงบุหรีทุกอย่างที่เป็นของใช้ของบริโภค ใส่ลงไปในตะกร้า แล้วให้ออกจากวัดไป ได้เดินทางไปเรื่อย ๆ แล้วหยุดพักกลางป่า ขณะเดียวกันก็มีอีกครอบครัวหนึ่งผู้เป็นภรรยาชอบร้องรำทำเพลง อยู่ทั้งวันจนเกิดมีปากเสียงกับสามีและหย่าร้างกัน ฝ่ายสามีจึงนำข้าวปลาอาหารของใช้ของบริโภคใส่ลงตะกร้าให้ แล้วให้ออกจากบ้านไป เดินทางไปเรื่อย แล้วไปหยุดพักกลางป่า อยู่คนละฝากกับทิศสี่ทิศใหม่ ตรงกลางมีต้นไผ่รวกแดงขึ้นจนหนาทึบไปหมด มีเสียงแมลงภู่ เจาะไม้ เสียงดีไฟเพราะเหมือนเสียงดนตรี ทางทิศสี่ทิศใหม่ได้ยินก็ร้องครางไปตามเสียง ทางผู้หญิงอีกฝากหนึ่งก็ร้องครางไปตามเสียงของแมลงภู่เจาะไม้ จึงกลายเป็นร้องโต้ตอบกัน ระบุว่าหญิงกับชายเลยกลายมาเป็นเพลงขอโต้ตอบกันระหว่างหญิงกับชาย โดยมีเครื่องดนตรีประกอบเป็นไม้ไผ่รวกแดงที่เรียกว่า (ปี่) ใช้เป่าประกอบเพลงขอ เป็นท่วงทำนองแต่ละทำนองของเพลงขอ

ลักษณะและประเภทขอ

1. **ละครขอ** มีลักษณะเป็นกลุ่ม เป็นคณะรวมกันหลายๆ คน ลักษณะการแสดงเป็นละครขอ เป็นเรื่องเป็นราว มีพ่อมีแม่ มีคู่พระคู่นาง มีลูก มีปู่ย่าตายายเป็นต้น

2. **ขोकู่** มีลักษณะ ขอหญิงคู่ชาย ขับขานเพลงขอ โต้ตอบกัน

3. **ขอเดี่ยว** มีลักษณะ ขับขานขอคนเดียว จะเป็นหญิงหรือชายก็ได้

ทำนองเพลงขอ

1. ทำนองตั้งเซียงใหม่
2. ทำนองจะปู่
3. ทำนองละม้ายเซียงใหม่
4. ทำนองเพลงเงี้ยว
5. ทำนองเงี้ยวสิบชาติ
6. ทำนองเพลงอื้อ

7. ทำนองเพลงล่องน่าน
8. ทำนองเพลงพระลอ
9. ทำนองเพลงพม่า

แนวทางการเผยแพร่หลักศีลธรรมผ่านการขับขานเพลงขอพินบ้านล้านนา

ขอเป็นวัฒนธรรมการขับขานโดยได้นำเอาเนื้อหาสาระที่สำคัญของงานนั้นๆ และนำหลักธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาประพันธ์เป็นเนื้อหาสาระของเพลงขอ แล้วนำไปขับขานในงานประเพณีต่างๆ เช่น ประเพณีงานวัด งานบวช งานขึ้นบ้านใหม่ งานทำบุญหาผู้ล่วงลับ เป็นต้น หลักคำสอนเรื่องศีล 5 ได้ปรากฏในบทเพลงต่าง ๆ โดยเฉพาะบทเพลงคำเมืองของล้านนา มีศิลปินเพลงพื้นบ้านได้นำเนื้อหาสาระที่เป็นคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาถ่ายทอด ผ่านเครื่องดนตรี ทำนองเพลงต่าง ๆ ซึ่งทำให้สังคมมีความสงบร่มเย็นมาโดยตลอด และขอ คือ ลำนำที่ขับร้องด้วยทำนองไพเราะ โดยมีปี่และซึงเป็นเครื่องดนตรีที่ให้ทำนอง ขอจะต้องขับร้องด้วยถ้อยคำที่สัมผัสคล้องจองกัน ตามท่วงทำนองของเพลงขอนั้น ๆ ขอแต่ละทำนองนั้นจะส่งคำสัมผัสและคำรับสัมผัสที่ไม่เหมือนกัน “คำขอ” หรือ บทขับร้องขอนั้น จะไม่ส่งสัมผัสเหมือนบทคำหรือบทกวีเลย แต่จะสัมผัสโยงถ้อยคำ ในทำนองแต่ละเพลงนั้นโดยเฉพาะเท่านั้น ดังนี้

1) ศีลข้อที่ 1 ปาณาติบาต

คำวเบญจศีลว่า “ยกมือสับนิ้วก้อยกัณเฑาะ ปัน้องอาวากู้จ่องกูบ้าน ธรรมพุทธรองค์ท่าน ทรงสั่งห้าม เช่น ศีลข้อหนึ่งปาณา เว้นจากฆ่าสัตว์กึ่งหญิงกึ่งปลา เป็นสัตว์นานา สัตว์ใหญ่สัตว์น้อย” แสดงให้เห็นว่าการฆ่าสัตว์เป็นคำสอนของพระพุทธองค์ที่ได้ทรงห้ามไว้ เพื่อไม่ให้คนและสัตว์เบียดเบียนกัน ขอคำเมืองที่สอดแทรกศีลข้อที่ 1 ปาณาติบาต ทำนองเพลงอื้อ มีเนื้อหา ดังนี้

“ขอยกมือไหว้สา	ผู้มีศรัทธากล้าแก่
ไหว้ตั้งคุณป่อคุณแม่	ดีได้สดับฮับฟัง
ผมจักขอเรื่องศีล 5	ดีเกยถืมาประจ่า
ไปตามทำนองก่องธรรม	ขอเป็นระบำเพลงอื้อ
กำสอนพระพุทธองค์	เป็นหลักมั่นคงสัดสี่
หื้อเฮาได้จำได้จื้อ	ประพฤติดแต่ในความดี

ระยะเวลาเนิ่นนาน

ตลอดกุ่มเงินจิวี

ข้อดีหนึ่งปำณา

หื้อเป็นแบบอย่าง

ห้ามฆ่าสัตว์ตัดชีวิต

จะตกหม้ออเวจี

บ่ว่าเปิดไก่อหุมหามา

ระวังหื้อดีเตอะน่อ

ถ้าว่าเขาตายไปแล้ว

สิ่งดีเฮได้กระทำ

มาตั้งสองปิ่นกว่าปี

ทรงพระคัมภีร์สอนสั่ง

ท่านยกเอามาเป็นตั่งตั้ง

เพราะมันเป็นสิ่งบ่ดี

หื้อคิดหลักเสี่ยงถอยหนี

ตัวอย่างเป็นมีหื้อพ่อ

กึ่งหนี่วูปปลาล่าล่า

ถ้าเขาไปฆ่าไปยา

บ่าแควจะได้รับการกรรม

มันจะติดตามหามใส่ฯ” (ขอศีล 5

ศิลปนิพนธ์การันตี, 2555)

การใช้เพลงขอพินบ้าน หรือระบำขออ้อมมาเป็นสื่อก็เพื่อเป็นกุศโลบายในการสอนให้
พุทธศาสนิกชนได้มีจิตสำนึกในการปฏิบัติตนอยู่ในศีลข้อที่ 1 ทั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อ

1. ไม่ให้สร้างความสะดวกสบายแก่ตนเองและผู้อื่นโดยไม่มีเหตุผล
2. ให้สาธุชนได้มีจิตบริสุทธิ์สะอาด ปราศจากความอาฆาตมาดร้าย
3. ทำให้สังคมแห่งโลกมนุษย์ดำรงชีวิตอย่างสงบสุข

และศีล 5 ในข้อที่ 1 คือ ปาณาติปาตา เวรมณี ผู้แต่งได้นำคำสอนของพระพุทธเจ้ามา
ยึดถือปฏิบัติ โดยอธิบายถึงโทษในการฆ่าสัตว์ตัดชีวิตว่า หากสาธุชนผู้ใดทำร้ายชีวิตสัตว์ต่าง ๆ ย่อม
จะต้องได้รับการที่ตนเองได้ก่อ แม้นบุคคลผู้นั้นจะสูญสิ้นชีวิตไปแล้วก็ตาม ก็ไม่อาจหลีกเลี่ยงกรรมนั้น
ไปได้ ถึงขั้นตกนรกอเวจี การงดเว้นจากการฆ่าสัตว์ เป็นการล่วงละเมิดที่แสดงออกทางกาย และทาง
วาจา ในการฆ่าเป็นสิ่งไม่ควรกระทำ ไม่ว่าจะฆ่า บุคคลอื่นหรือฆ่าตัวตาย เพราะการฆ่าเป็นสิ่งไม่ควร
กระทำทุกกรณี เช่น ไม่ฆ่าด้วยตนเองและไม่ใช้ ให้คนอื่นฆ่าหรือส่งเสริมให้มีการฆ่า ไม่จ้างคนอื่น
ฆ่า เพื่อให้เกิดความสุขจะต้องมีหลักการในดำเนินชีวิต ดังนี้

1. อ่อนน้อม รู้จักสัจมาคารวะ เป็นมารยาทอย่างหนึ่งของผู้มีศีล
2. จดจำคำสอนของพุทธองค์ แล้วนำมาประพฤติปฏิบัติ
3. ให้หลีกเลี่ยง การฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ไม่ว่าจะสัตว์เล็กสัตว์น้อย

4 หากไม่ปฏิบัติ ถ้าถึงแก่ชีวิต ไม่แล้วต้องตกนรกovej วัชรกรรม

หลักเบญจศีล (ศีลห้า) ข้อที่ 1 ปาณาติปาตา เวรมณี สิกขาปทสมัตถิยามิ ตรงกับปาณาติปาตสูตรในพระไตรปิฎกว่า เราจักถือศีลโดยเว้นจากการเบียดเบียนชีวิต แผ่ความคิดไว้ในเนื้อเพลงเพื่อให้ผู้ชมผู้ฟังได้มีจิตสำนึกถึงการกระทำของตนเองให้รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ถึงแม้ผู้ที่ถูกเบียดเบียนจะเป็นสัตว์แต่ก็มีจิตใจ ความรู้สึกนึกคิด รักตัวกลัวตายเหมือนกัน ที่สำคัญบาปกรรมที่ตัวเองได้กระทำลงไปก็จะมาสนองกรรมกับตัวผู้กระทำในไม่ช้า เมื่อคนเรามีจิตสำนึกแล้วก็จะไม่ละเมิดศีลข้อนี้

2) หลักศีลข้อที่ 2 อทินนาทานา

จากศีลข้อที่ 2 นี้ มีคำสอนว่า “พระพุทธองค์ท่านทรงสอนไว้ทรัพย์สินหาบใจอย่าไปยุบไปกำลั้วมันจะผิดทำนองกองธรรม ตายละสังขารจะตกหมั่นรอก” การลักทรัพย์เป็นการกระทำที่ไม่ดี ถ้าไม่ใช่ของเราอย่าไปถือเอาโดยที่เจ้าของเขาไม่ได้ให้ เป็นการผิดศีลผิดธรรม หากสิ้นเวรกรรมไปก็จะไปสู่ทางแห่งอเวจีนรกเป็นที่หมาย

เพลงคำเมือง คือ เพลงที่มีเนื้อร้องเป็นภาษาล้านนา ซึ่งกล่าวได้ว่ามีกำเนิดและพัฒนาการส่วนหนึ่งต่อเนื่องมาจากเพลงพื้นบ้านล้านนา บทเพลงคำเมืองที่สอดแทรกศีลข้อที่ 2 อทินนาทานา เพลงมีชื่อว่า “กรรมตามทัน” จากศิลปินวงการ์นต์ มีเนื้อหาละคร ดังนี้

“เสเลมาบ่าเตี้ยเป็กเซ็ก ไปติดเล็ก จะเยี่ยหื้อเป็นปัญหา กำสอนบทเก่า ของท่านเจ้าองค์พระสัมมา นานะ..แม่..นา อทินนาพุทสาสอนสั่ง

เสเลมาบ่าเตี้ยบุกซุก กัดหยั่งบ่าลูก เลยเป็นขโมยนี้กำโจยจน ขโมยลักทรัพย์ จะโดนยับไปรับของโจร นน..นะ..แม่..นจันฟ้าเบื่องบน บันดลสอดส่อง

เสเลมาบ่าเตี้ยบักซิก ปอกจะลักจะผิดศีลข้อสอง หวังรวยทางลัด ไปแจะงัดทรัพย์สินเงินทอง นอง..นะ..มา..นง จะต้องจำจงไปรับกรรมต่อ (เพลงกรรมตามทัน, วงการ์นต์ : 2555)

การใช้เพลงคำเมืองมาเป็นสื่อ นั้น เป็นกุศโลบายในการถ่ายทอดคำสอนทางพระพุทธศาสนาเพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้มีจิตสำนึกในการปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรมอันดีงาม ศีลห้าข้อที่ 2 อทินนาทานา มีจุดมุ่งหมายเพื่อ

1. ไม่ให้สร้างความเดือดร้อนแก่ตนเองและผู้อื่นด้วยการถือเอาสิ่งของที่เจ้าของมิได้ให้โดยเจตนาแห่งขโมย

2. ให้สาธุชนได้มีจิตที่บริสุทธิ์สะอาด ปราศจากความเพ่งเล็งอยากได้มาซึ่งทรัพย์สิน เงินทอง ข้าวของของผู้อื่น (อนภิชณา) ด้วยความละโมภ

3. ทำให้สังคมแห่งโลกมนุษย์ดำรงชีวิตอย่างเป็นปกติสุข เพราะไม่ต้องหวาดหวั่นด้วยโจรภัย

และศิลปินเพลงคำเมืองพื้นบ้านล้านนา ได้นำเอาคำสอนของพระพุทธเจ้ามายึดถือปฏิบัติ โดยอธิบายถึงโทษของการลักทรัพย์ว่า หากผู้ใดถือเอาสิ่งของที่มีผู้อื่นมิได้ให้ เขาย่อมได้รับกรรมที่ตนเองได้ก่อ เป็นต้นว่า ได้รับโทษตามกระบิลเมืองในฐานะรับของโจร สำหรับพวกหวังรวยทางลัดจึ่งฉกทรัพย์เงินทองของชาวบ้านก็ต้องถูกจองจำทำโทษด้วยเช่นกัน เมื่อถึงคราวต้องตายเพราะกายแตกก็ไม่อาจหลีกเลี่ยงกรรมนั้นไปได้ ถึงขั้นตกนรก บางคนติดคุกหลาย ๆ ครั้ง เข้า ๆ ออก ๆ จนทำมาหากินอาชีพสุจริตไม่เป็น จะไปลักทรัพย์ก็กลัวติดคุกอีก เลยตั้งตัวรับซื้อของโจร ถึงแม้บางครั้ง อาจจะเล็ดลอดเงื้อมมือของกฎหมายไปได้ แต่ฟ้าเบี่ยงบนบันดลสอดส่อง อยู่วันหนึ่งเวรกรรมก็จะตามทัน หากมีการละเมิดศีลข้อที่ห้าทันทนาบ่อย ๆ ด้วยการไปหวังรวยทางลัด ไปจึ่งฉกทรัพย์เงินทองของผู้อื่น หากเจ้าหน้าที่ตำรวจจับได้ ก็จะถูกจองจำติดคุกติดตะราง ต้องรับกรรมที่ตัวเองก่อขึ้นไป หลักคำสอนของพุทธองค์มีอยู่แล้ว อทินนาทานา ห้ามลักขโมยของผู้อื่นที่ไม่ใช่ของตน บางทีเราหยิบฉวยของผู้อื่นเอามาเป็นของตน อาจมีเจตนาหรือไม่เจตนา แต่ก่อกมลพิษ เราเห็นเป็นเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ แต่อาจกลายเป็นเรื่องใหญ่ ถึงโรงถึงศาล หรืออาจติดคุก เพราะการละเมิดหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า ศีลข้อ 2 อทินนาทานานั่นเอง

3) หลักศีลข้อที่ 3 กาเมสุมิฉฉาจาร

หลักศีลข้อที่สามงดเว้นการประพฤติดิฉฉาในกาเม “ศีลข้อที่ 3 สำคัญ ไปไหนเมื่อเป็นงามใส ส่อง มาผ่อโป่งขาโป่งน่อง ลักแลลักส่องตำมัน เป็นมีเจ้าของเจ้าเฝ้า ละเมียวตัวเก่าไว้ทางหลังเล่นขู้สู่วัวสูเมียวเมา มัน นรโกโดยตันแน ๆ” สำหรับผู้ที่คู่ครองอยู่แล้ว เมื่อไปเห็นหญิงหรือชายที่มีรูปร่างสวยงาม เกิดความรักใคร่ชอบพอ เลยคิดนอกใจสามีภรรยาของตนเอง เป็นประพฤติดิฉฉาในกาเม ตายไปตกนรกเป็นแน่แท้

บทเพลงคำเมืองเพลงที่สอดแทรกหลักของศีลข้อที่ 3 กาเมสุมิฉฉาจาร คือ เพลงใจเขาใจเรา แต่งโดยสายัณห์ คำทิพย์โพธิ์ทอง (สายทอง ทองเจริญ) วงการันตี มีเนื้อหาละคร ดังนี้

“จิม..ละเนื้อๆ สุมาเตื่อะเนื้อ หมู่เฮาตั้งหลาย พระองค์ท่านสอน เป็นอุทาหรณ์สอนจิต
อย่าไปสร้างกรรมทำผิด นอกสิทธิ์เจ้าชู้หญิงชาย ถ้าเฮาบาเจ้าบ่าฟัง ทูรงลูกเขาเมียใคร ถึงคราวพราก
จากไป มีหม้ออบายกองรอง กระทะหม้อทองไฟแรง ต้องเจอท้าวมัจจุราช จะเอามีดลวด จะเอา
เหล็กแทง

จิม..แหละหนาๆ ก้อยฟังเตื่อะหนา อันศีลข้อสาม อย่าไปหันเห ซ้อกำเมบ่หื้อทำชั่ว อย่าไป
ใส่ใจเมา้มัว ชอบชั่วไปเสียเมี่ยงมง ห้ามไปฝึกไฟราศี เขามีเนื้อคู่อยู่ครอง มีกำปากเหล็ก ปากตอง
ที่คอยจ้องมองลงทัน จำยมบาลทิ่มแทง ผัวไผเมียใครไปตะ ระวังเถิดนะ กระทะทองแดง”

คำสอนของพุทธองค์ เป็นอุทาหรณ์สอนจิตใจเราแล้ว ให้รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ห้าม
ละเมิดศีลข้อที่ 3 หากหญิงหรือชายที่มีความเจ้าชู้ ไม่เชื่อฟังคำสอนของพุทธองค์ ดันทุรัง ไปสร้าง
กรรมทำผิด ละเมิดศีลข้อที่ 3 ถึงคราวที่เราต้องจากโลกมนุษย์นี้ไป จะมีหม้อทองแดงรออยู่ ต้องเจอ
ท้าวมัจจุราชเอามีดกรีดและใช้เหล็กแหลมทิ่มแทงเพื่อเป็นการลงโทษ ศีลข้อ 3 ท่านห้ามไว้แล้ว ถ้าติด
ใจเรายังหันเหไปฝึกไฟในราศี จะเป็นหญิงหรือชาย ไปประพฤติดิณในกาม ที่เขามีเนื้อคู่อยู่ครองอยู่
แล้ว หากเราไม่เลือกกว่าเป็นลูกเขาเมียใคร หากเราล่องลัดดับจากโลกมนุษย์นี้ไปแล้ว ก็จะไปพบกับอีก
คอยจ้องมองที่จะลงโทษทัณฑ์ จำยมบาลก็จะลงโทษใช้เหล็กแหลมทิ่มแทง แล้วนำไปทิ้งลงในกระทะ
ทองแดง มนุษย์ทั้งหลายจงระวังไว้เถิดควรเอาใจเขามาใส่ใจเรา

คำสอนทางพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องเตือนให้เรายึดมั่นในความรัก หากมีครอบครัวต้อง
รักเดียวใจเดียว เหตุที่ห้ามไม่ให้ประพฤดิล่วงละเมิดศีลข้อ 3 นี้ ก็เพราะว่าการแสดงออกทางเพศไม่
ควร เกิดขึ้นโดยปราศจากความรัก และความสัมพันธ์กันอย่างเคารพกันและกัน อย่างไม่เอาเปรียบกัน
ให้ คำนึงไว้เสมอว่า ถ้าทำผิดต่อกันในด้านการล่วงประเวณี จะมีผลให้อีกฝ่ายได้รับความทุกข์ ควรที่จะ
รักษาความสุขของตนและผู้อื่นด้วยการเคารพสิทธิ์และจริงใจต่อกันและกัน ผู้รักษาศีลข้อนี้จะต้อง
ตระหนักถึงความทุกข์อันเกิดแต่การประพฤติดิณในกาม มีความรับผิดชอบและเรียนรู้วิถีทางที่จะ
ปกป้องความปลอดภัยและความซื่อสัตย์มั่นคงของปัจเจกชน คู่สามีและภรรยา ครอบครัว และสังคม
ไม่ข้องเกี่ยวกับความสัมพันธ์ชั่วสาวโดยปราศจากความรัก และความผูกพันอันยาวนานเพื่อรักษา
ความสุขของตนเองและผู้อื่น ปกป้องคู่สมรสและครอบครัวมิให้แตกแยกจากการประพฤติดิณในกาม

4) หลักศีลข้อที่ 4 มุสาวาทา

หลักศีลข้อที่ 4 มุสาวาทา “เสียจากกำอู้ ไปหลอกไปจู้หื้อเป็นได้เสียเงิน ไปหลอกไปหลวง พุดปมดเท็จ ทำเกินกว่าเหตุไปไค้ดไปโกง การพุดปดพุดเท็จไปหลวงหลอกเขาทำให้เสียเงินทอง ทำให้คนอื่นเดือดร้อน พระพุทธร่องค์ทรงสอนไว้ว่าเป็นบาปกรรม ควรหลีกเลี่ยง ให้ตั้งมั่นอยู่แต่ความดี มีศีลธรรมประจำใจ”

บทเพลงคำเมืองเพลงที่สอดแทรกหลักของศีลข้อที่ 4 มุสาวาทา คือ เพลงข้อคิดคนหลวง มีเนื้อหามุสา

“ฟัง ฟังนา ฟัง ฟังนา องค์พระพุทธา ท่านทรงสอนสั่ง เป็นตัวอย่าง หื้อคนดังหลาย ลอดพันอบาย เมื่อวายตายจาก เพราะส่วนมาก คนเฮาจ้างเปลอ จ้างอู้เปลอเลอ ไปจู้ไปหลอก อู้ปลิ้นปลอก กลับกลอก ลอกแลน เสียสิ่งหวงแหน ต้องแต่นักรรมเก่า

จู้หื้อเป็นวกรวน จู้หื้อเป็นวกรวน บ่ชอบมาพากล อู้ลิ้มใหม่ลิ้มเก่า จู้คนเฒ่าเสียข้าวเสียของ เสียเงินเสียทอง ทำแข่งไค้ะตำบอด ปอบักัดฮอด สีสั้มมุสา องค์พระพุทธา ท่านทรงสอนสั่ง บ่เป็นตัวอย่าง หื้อลูกหื้อหลาน ต่อไปอู้อะหยั่ง ไผไหนจะเจือ

อู้หื้อเป็นหลงกล อู้หื้อเป็นหลงกล ชอบสัปดลหื้อคนหลงเจือ อู้หลายเตื่อ ความจริงบ่เผยแพร่ สามคุเปลือกเคย สามเหมยได้แดด เป็นคนแรก แปรเปลี่ยนกลิ้งกล่อม วาจากรรมณ์ นำชมหน้าผ่อ กำอู้เป็นต่อ รูปหล่อเป็นรอง จะผิดทำนอง ศีลข้อที่สี่” (เพลงข้อคิดคนหลวง วงการันตี, 2555)

นอกจากห้ามพุดเท็จแล้วยังรวมไปถึงวจีทุจริตอีก 3 อย่างอีกด้วย คือ ห้ามการขยายข่าวลือ ซึ่งไม่แน่ใจว่าเป็นความจริง การตีเถียนหรือกล่าวโทษในสิ่งที่ไม่เชื่อมั่นว่าผิด การกล่าวคำอันจะก่อให้เกิดความแตกร้างและโกรธเคือง อันจะทำให้ชีวิตครอบครัวและชุมชนต้องร้างฉานหรือถูกทำลาย ควรใช้วาจาเพื่อประโยชน์ให้ทุกๆ ฝ่ายได้ หันหน้าเข้าสมานไมตรีต่อกัน ต้องตระหนักถึงความทุกข์อันเกิดแต่คำพุดที่ขาดสติ และการที่ไม่สามารถรับฟังผู้อื่นได้ หมั่นพุดคำอันเป็นปิยะวาจาและรับฟังอย่างลึกซึ้ง เพื่อจักได้นำความเข้มข้น บานและความสุขมาสู่ผู้อื่นและผ่อนคลายผู้อื่นจากความทุกข์ ศีลข้อที่ 4 เราจักถือศีลโดยเว้นจากการกล่าวเท็จโดยสอดแทรกเนื้อหาและให้ความสำคัญกับการพุดเท็จการกระทำใดๆ จะผิดหรือถูกจะจริงหรือเท็จถึงแม้ว่าไม่มีใครรู้แต่ตนเองก็จะต้องรู้ฉะนั้นการพุดเท็จก็เป็นตราบาปที่ติดอยู่ในใจไปตลอด

พระธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ท่านทรงสอนไว้ เพื่อให้มนุษย์ทั้งหลายได้พ้นจากอบาย เมื่อถึงที่เราเสียชีวิตไปจากโลกนี้ แต่มนุษย์ชอบทำตามใจไปพูดปดมดเท็จ ไปหลอกลวงผู้อื่นให้สูญเสียทรัพย์สินของหรือสูญเสียสิ่งที่เขาหวงแหน ถ้าถึงแก่ชีวิตก็ต้องไปชดใช้กรรมที่ตัวเองได้ละเมิดศีลข้อที่ 4 บางคนทำเป็นแข่งขานิการหรือทำเป็นใบ้พิการ เพื่อหลอกให้คนอื่นสงสารและบริจาคเงินให้ โดยไม่คิดถึงคำสอนของพุทธองค์ ไม่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูกหลาน ต่อไปพูดอะไรคนฟังก็จะไม่มีใครเชื่อในคำพูดนั้น ๆ บางคนใช้เล่ห์กลเก่า ๆ มาหลอกลวงผู้อื่นอีกหลาย ๆ ที่ อาจเป็นเพราะใช้ได้ผลในที่หนึ่ง แล้วใช้เล่ห์กลเดิม ไปหลอกลวงอีกที่หนึ่ง ใช้กริยาเดิม ๆ ใช้คำพูดเดิม ๆ บางทีคำ ๆ เดียวพูดซ้ำ ๆ หลายครั้ง หาแก่นแท้จากคำพูดแทบไม่มี เป็นคนรอบจัดพอสสมควร บางคนอาศัยหน้าตาดี คารมดี พูดอะไรไป พอมีความน่าเชื่อถืออยู่บ้าง เลยทำผิดทำนองคลองธรรม ละเมิดศีลข้อที่ 4 ได้ซ้ำแล้วซ้ำอีก ห้ามพูดเท็จ ทำให้คนรู้สึกเกรงกลัวต่อบาป ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทำความดีมากขึ้น ทำให้รู้จักการทำมาหากินที่สุจริตไม่ละเมิดศีลธรรม รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา รู้จักพอประมาณ ไม่ชิงดีชิงเด่น

5) หลักศีลข้อที่ 5 สรุปรามรณัมขปมาทฎฐานา

หลักศีลข้อที่ 5 เว้นจากการดื่มสุราหรือของมึนเมาทุกชนิด ปัญหาการดื่มสุราในปัจจุบันก่อให้เกิดปัญหาลูกโซ่ที่เกี่ยวข้องกันไปหมดแทบทุกเรื่อง ทั้งความฟุ้งเฟ้อความ ยากจน ครอบครัแตกแยก มีปัญหาก่อให้เกิด อาชญากรรมต่างๆ อุบัติเหตุ โรคภัยสารพัด รุมเร้าการสูญเสียทรัพยากรบุคคลและสูญเสียทางเศรษฐกิจของสังคมโดยรวม (พระมหากำพล คุณงกรโ, 2014 : 105-114)

บทเพลงคำเมืองเพลงที่สอดแทรกหลักของศีลข้อที่ 5 สรุปรามรณัมขปมาทฎฐานา คือ เพลงสุราพาวิวาท เนื้อหาเพลง ดังนี้

“ดื่มสุราพาหื้อเสียทรัพย์ ดื่มเหล้านัก ๆ ทรัพย์เฮาจะสูญหาย มีอะหยั่งมันบ่ฮู้เสียตาย
เอาขึ้นเอาขาย เอาไปซื้อกินเหล้า บางพ่องบ่หมี ไปแปะกินแปะกิน ดิดหนี่ดิดสิน ปอถมใหม่ถมเก่า
มีอะหยั่งขายซื้อกินเหล้า ลูกเต้าตุ๊กผลาญตายไป

บ่ได้กินเหล้า นั้งเหงาโง้มโง้ม ปิดสองสามโง้งเปนอีกๆ เอี้ยว ๆ ผ่อเหมือนบ้านเมือง
ของมันคนเดียว เอ็กๆ เอี้ยวๆ ขึ้นจ่องล่องบ้าน แอ่วทะเลาะ เปาะแว้งแก้งกัน ผ่าแกงแตงพัน ก่อเปือ
เหล้าทั้งนั้น จิม..ละ..นอ” (เพลงสุราพาวิวาท - วงการันตี : 2555)

ศีลข้อที่ 5 มีเป้าหมายและเป้าประสงค์ให้คนตระหนักรู้และอยู่เสมอกับความทุกข์อันเกิดแต่การ
บริโภคอย่างไม่มีสติ การดูแลสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจเพื่อตัวเองและสังคม ด้วยการฝึกการกิน
การดื่มและการบริโภคอย่างมีสติ การดื่มสุราทำให้เสียทรัพย์ เป็นหนี้สินพอกพูนของเก่าของใหม่ รับ
แต่สิ่งที่จะช่วยผดุงความสงบสุข ความเป็นอยู่ดี และความเบิกบานในร่างกาย และจิตใจของตน
ครอบครัว และสังคม ป้องกันการทะเลาะวิวาท งตเว้นไม่ใช้แอลกอฮอล์หรือของมีเมาอย่างอื่น
พิจารณาการบริโภคสิ่งต่างๆ อันเป็นพิษ เช่น รายการทีวี วารสาร หนังสือ ภาพยนตร์ และการพูดคุย
ที่มีการโฆษณาสิ่งมีเมาต่าง ๆ โดยตระหนักรู้ว่าเป็นการทำร้ายร่างกายหรือจิตใจทางอ้อม

ในปัจจุบันคนใดขาดศีลขาดธรรม จะเสียความนับถือผู้ใดละเมิดศีลเป็นผู้ที่ไว้วางใจไม่ได้ ขาด
คุณธรรม อยากระบายของคนอื่น กิเลสหนา ใช้เล่ห์กลหลอกล่อ สุรานี้ทำลายทุกข้อ เสียทรัพย์เสียสุขภาพ
ทำลายครอบครัวถ้าขาดศีล เขาก็ก่อกมทำชั่วได้ทุกขณะปราศจากความกลัวเกรง ไม่มีคนคบหา ไม่มีผู้
ไว้วางใจ ขาดเพื่อนก็ต้องลำบาก พูดจาอะไรไม่มีใครเชื่อถือ ถ้าขาดศีลยอมไม่เคารพวัฒนธรรมไม่มีศีล ไม่
เป็นตัวอย่างที่ดี เกิดมาเสียชาติเกิด ไม่รู้ว่าเกิดมาเพื่ออะไรคนมีศีลเขาจะระมัดระวังคำพูดการกระทำ
ของตนเอง

ผิดคำสั่งสอน คือ ศีลข้อที่ห้า ห้ามดื่มสุรา ระวางจะลงแดง ระวางโรคดับแข็ง เพราะสุราน้ำ
เหล้า เสียย่อนน้ำเมา พิษสุราเรื้อรัง ให้คนที่ได้ฟังที่ไม่เข้าใจในเรื่องศีลธรรมก็จะรู้และเข้าใจมากขึ้น
และได้เพลิดเพลินกับบทเพลงคำเมืองได้ความรู้ประพจน์ในทางที่ดี จะทำอะไรต้องคิดถึงสติปัญญา
สิ่งไหนควรทำและไม่ควรทำรู้จักทำมาหากินในสิ่งที่ชอบ

หลักศีล 5 เป็นคำสอนของพุทธองค์ หากผู้ใดปฏิบัติจะเกิดร่มเย็น เป็นสุขในการดำเนิน
ชีวิต 1. ปาณา ห้ามฆ่าสัตว์ 2. อทินนา ห้ามลักทรัพย์ 3. กาเม ห้ามประพฤติดนินกา 4. มุสา ห้าม
พูดปด 5. สุราเมรัย ห้ามดื่มของมีเมา การกระทำที่ละเมิดต่อศีลทำให้รู้สึกกละอายต่อบาป ต่อการ
กระทำของตนเองในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ต้องมีสติยั้งคิด เกิดปัญญาทำให้การกระทำผิดศีล ลดน้อยลง สังคม
โดยรวม จึงเกิดความสงบสุข

หลักคำสอนของพุทธองค์ ศีลข้อที่ 5 ให้เว้นจากการดื่มของมีเมาทุกชนิด เพราะจะทำให้
ขาดสติ เช่น การดื่มสุราพาให้เสียทรัพย์ สุดท้ายจะไม่เหลือทรัพย์สินอะไรเลย เพราะเมื่อมีทรัพย์สินก็
นำไปขายเพื่อนำเงินมาซื้อเหล้ากิน บางคนไปเชื่อเขาเกินก่อน แล้วขายทรัพย์สินผ่อนให้เขาทีหลัง หนี้เก่า

ไม่ได้ใช้ หนี้ใหม่เพิ่มอีก ต้มมากก็เมามาก จนเกิดการทะเลาะวิวาท ฆ่ากันฟันแทง จนมีคดีความติดคุก
ติดตาราง สุราจึงเป็นเหตุให้ประสบกับปัญหาชีวิต เพราะมีการละเมิดศีลข้อที่ 5

สรุป

ขอเป็นตำนานเล่าขานสืบสานต่อกันมาจนมีการขับร้องจนเกิดทักษะความชำนาญและยึด
เป็นอาชีพจนมาถึงทุกวันนี้ นับว่าเป็นวัฒนธรรมที่ดำรงและมีความสำคัญต่อการเผยแผ่หลักธรรมคำ
สอนทางพุทธศาสนาได้เป็นอย่างดี หลักศีลห้าที่ปรากฏในขอ ประกอบด้วย หลักศีลข้อที่ 1
ปาณาติบาต ผลที่เกิดกับบุคคลที่ไม่ปฏิบัติตามศีลข้อที่ 1 ทำให้เกิดผลคืออายุสั้นเกิดมาไม่สมบูรณ์ แก่
ด้วยความเมตตาอาณิสสที่ก่อให้เกิดทำให้สุขภาพดี ทำให้ไม่หลงลืมมีสติ หลักศีลข้อที่ 2 อทินนาทานา
ผลที่เกิดกับบุคคลที่ไม่ปฏิบัติตามศีลข้อ 2 คือ เกิดหมดอายุขัย จิตเศร้าหมอง เกิดกรรมนิमितตามที่
กระทำ เกิดภพใหม่เกิดทรัพย์พินาศ เกิดอุทกภัย โจรภัย เกิดภัยต่าง ๆ ศีลข้อนี้ต้องยึดสมาธิมาอาชีว
อาณิสสทำให้มีทรัพย์สมบัติมากขึ้นได้ หลักศีลข้อที่ 3 กาเมสุมิจฉา ผลที่เกิดกับบุคคลที่ไม่ปฏิบัติตาม
ศีลข้อ 3 เกิดทุกภพทุกภูมิได้ก็ตามจะเป็นผลทำให้เกิดเป็นสัตว์เดรัจฉานมีครอบครัวมากชั่ว หลายเมีย
แก้ด้วยการสักรวมอินทรีย์ อาณิสสทำให้สามารถใช้สอยทรัพย์นั้นได้เต็มที่ โดยไม่ต้องวาทระแวงภัย
หลักศีลข้อที่ 4 มุสาวาทา ผลที่เกิดกับบุคคลที่ไม่ปฏิบัติตามศีลข้อ 4 คือ คนใดไม่ความจริงใจจะพบ
กับความวิบัติในการครองชีพ แก้ด้วยความซื่อสัตย์ให้พูดความจริง อาณิสสทำให้เกียรติคุณฟังขจร
ขยายไป ทำให้ผู้อื่นเกิดความเคารพเชื่อถือ หลักศีลข้อที่ 5 สุราเมรัยมัชฌมา ผลที่เกิดกับบุคคลที่ไม่
ปฏิบัติตามศีลข้อ 5 สติพินเพื่อนมีโรคภัยไข้เจ็บเกิดภพภูมิทุกภพทุกภูมิ สุขภาพไม่สมบูรณ์ ผอมแห้ง
แรงน้อย โรคภัยไข้เจ็บแก้ด้วยสติการรู้สึกตัว ชีวิตประมาท อาณิสสตายแล้วย่อมไปเกิดในสุคติภูมิ

References

- พรพรรณ วรรณ, (2542), **สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคเหนือ เล่ม 9**, กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิ
สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์.
วิโรจน์ อินทนนท์ และ ปฐม บัญศรีตัน, **ภูมิปัญญา ลักษณะเด่น และคุณค่าของวรรณกรรมธรรม
คำในล้านนา**,
สิงหะ วรรณสัย “พื้นบ้านล้านนา” **ชาวเหนือ** (12 เมษายน 2512)

อุดมรุ่ง เรื่องศรี, สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ เล่ม 2

พระสมพงษ์ วชิรเมธี, (2548), “ศึกษาวิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในวรรณกรรมคำวซอล้านนา
เรื่อง

จันต๊ะมา”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย.

ซอศิลป์ 5 ทำนองอื่น แต่งโดยสายัณห์ คำทิพย์โพธิ์ทอง (สายทอง ทองเจริญ), (2555), ศิลปินวงการัน
ตี,

เพลงกรรมตามทัน - วงการันตี คำร้อง/ทำนอง สายัณห์ คำทิพย์โพธิ์ทอง (สายทอง ทองเจริญ)
ดนตรี นายคณิต พันธมณี, (2555), ศิลปินวงการันตี,

เพลงข้อคิดคนหลง คำร้อง/ทำนอง สายัณห์ คำทิพย์โพธิ์ทอง (สายทอง ทองเจริญ) ดนตรี นายคณิต
พันธมณี, (2555), วงการันตี.

พระมหากำพล คุณงกโร, (2014), บทความวิชาการเรื่อง “ปัญหาการดื่มสุราในสังคมไทย” JOURNAL
OF NAKHONRATCHASIMA COLLEGE Vol.8 No.2 July - December

เพลงสุราพาวิเวก - วงการันตี คำร้อง/ทำนอง นายประพันธ์ แก้วเก๋ นายสายทอง ทองเจริญ
ดนตรีนายคณิต พันธมณี, (2555). วงการันตี.